

Nurmijärven kuntakonsernin osavuosikatsaus 1.1.-31.3.2020 ja talousarviomuutokset

Kunnanhallitus 11.05.2020 § 113

Hallintosäännön 60 §:n mukaan toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan toimielimille kunnanhallituksen hyväksymien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Vuoden 2020 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan kunnan toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat toiminnan ja talouden toteutumisesta osavuosikatsauksissa neljännesvuosittain. Osavuosikatsaus ajalta 1.1.-31.3.2020 annetaan valtuustolle toukokuussa. Osavuosikatsauksessa esitetään toteumatiedot käyttötaloudesta, investoinneista ja kuntastrategiasta johdettujen vuositavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi osavuosikatsauksiin sisältyy päivitetty tilinpäätösennuste.

Kunnan hallintosäännön 61 §:n mukaan talousarvion muutosehdotukset esitellään pääsääntöisesti valtuustoon raportoitavien osavuosikatsausten yhteydessä.

Talousarvion toteutuminen 1.1.-31.3.2020

Maaliskuun loppuun mennessä kunnan talous on käyttötalouden osalta toteutunut talousarviossa. Palvelut tuotannon nettomenoja kuvaava toimintakate on maaliskuun tilanteessa ollut -52,3 milj. euroa toteumaprosentin ollessa 24,1 prosenttia.

Myös tulorahoitus on verotulojen ja valtionosuuksien osalta toteutunut maaliskuun lopun tilanteessa talousarvion mukaisesti. Verotuloja on kertynyt yhteensä 52,4 milj. euroa toteumaprosentin ollessa 25,4 ja valtionosuuksia 9,3 milj. euroa toteumaprosentin ollessa 25,2 prosenttia.

Suurin osa rahoitustuottojen ja -kulujen eristä realisoituvat vasta ensimmäisen vuosineljänneksen jälkeen, mistä johtuen alkuvuoden toteumissa on merkittäviä poikkeamia suhteessa talousarvion tasaiseen vuosineljänneskertymään. Rahoitustuottojen ja -kulujen arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun mennessä talousarvion mukaisesti.

Investointeja on ensimmäisen vuosineljänneksen aikana toteutettu 5,5 milj. eurolla toteumaprosentin ollessa 14,5 prosenttia. Valtaosa investoinneista käynnistyy maaliskuusta alkaen, joka selittää alkuvuoden alhaista toteumaprosenttia.

Lyhytaikaisia lainoja on alkuvuoden aikana nostettu yhteensä 23,8 milj. euroa, jotka pääasiassa ovat kohdentuneet lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin. Suuri osa lyhytaikaisista lainoista on erääntynyt vasta maaliskuun jälkeen, mistä johtuen lainakannan muutos on väliaikaisesti kohonnut 20,1 milj. euroon. Lainakannan muutos on maaliskuun jälkeen laskenut alle talousarvion tason.

Strategian vuositavoitteiden toimeenpano on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti ja toteumatieto on raportoitu tarkemmin osavuosikatsauksessa.

Tilinpäätösennuste 2020

Alkuvuoden suotuisasta talouden kehityksestä huolimatta tilinpäätösennuste on käänntynyt synkäksi. Alun perin noin 6,8 milj. euroa ylijäämäiseksi laadittu talousarvio on ensimmäisen vuosineljänneksen ennusteiden perusteella käänntymässä noin 8,3 milj. euroa alijäämäiseksi.

Tilinpäätösennusteessa kunnan toimintakatteen on arvioitu heikentyvän alkuperäisestä talousarviosta noin 7,7 milj. euroa. Tätä selittää muun muassa koronan vaikutukset toimintatuottoihin ja –kuluihin. Myös kuluvan vuoden talousarviossa sosiaali- ja terveystalouden palvelujen budjettiin kohdistuu merkittävä korotuspaine, sillä budjetti alittaa edellisvuoden tilinpäätöstason noin 7,3 milj. eurolla. Tilinpäätösennusteessa sosiaali- ja terveystalouden menot on tässä vaiheessa nostettu edellisvuoden tilinpäätöstasolle, joka selittää siis valtaosan arvioidusta toimintakatteen heikentymisestä.

Lisäksi ennusteessa on kunnan oman palvelutuotannon osalta huomioitu muun muassa noin 0,4 milj. euron nousupaine KELA:n työmarkkinatuen kuntaosuuksissa sekä maan myynti- ja vuokratuottojen lasku 0,5 milj. euroa. Sivistys- ja hyvinvointitoimialalla toimintakatteen arvioidaan heikentyvän alkuperäisestä talousarviosta noin 0,5 milj. euroa, jota selittää erityisesti koronavaikutukset sekä vammaisoppilaille suunnatun kahden opetusryhmän perustamisesta aiheutuvat lisäkustannukset syyslukukaudesta 2020 alkaen. Koronalla on myös toimintakuluja vähentäviä vaikutuksia, joka lieventää koronan aiheuttamia taloudellisia tappioita kunnan omassa toiminnassa.

Verotulojen on arvioitu Kuntaliiton huhtikuun veroennustekehikon perusteella laskevan merkittävästi viime vuoden lopun ennusteesta, yhteensä noin 13,2 milj. euroa. Verotulojen laskun taustalla vaikuttaa erityisesti koronaan liittyvät rajoitustoimet, laajamittaiset lomautukset sekä yleinen taloudellisen aktiviteetin hidastuminen. Myös yrityksille luvattujen määräaikaisten veronmaksulykkäysten on arvioitu heikentävän kuluvan vuoden tilityksiä merkittävästi. Suurinta lasku on erityisesti kunnallisverotuloissa, -10,5 milj. euroa ja yhteisöverotuottojen kuntaosuuksissa, -1,9 milj. euroa.

Veronmaksulykkäysten kompensointina on Nurmijärven kunnan valtionosuudet nousemassa alkuperäisestä talousarviosta noin 4,4 milj. euroa. Vastaava osuus vähennetään vuoden 2021 valtionosuuksista, jolloin kompensatiolla ei ole kunnan taloutta elvyttävää vaikutusta. Sekä verotulojen lasku että valtionosuuksien nousu on huomioitu tilinpäätösennusteessa.

Ennusteeseen sisältyy vielä merkittäviä epävarmuuksia, sillä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän ja HUS:n osavuosikatsaukset valmistuvat toukokuun lopulla. Myös Kuntaliiton huhtikuussa antama verotuloennuste on epävarma, sillä ennusteeseen vaikuttavien tekijöiden, kuten koronan rajoitustoimien kansataloudellisten vaikutusten ennakoarviointi, on nopeasti muuttuvassa tilanteessa erittäin haastavaa. Huhtikuun ennusteessa rajoitustoimien on arvioitu kestävän kolme kuukautta ja bruttokansatuotteen supistuvan kuluvana vuonna noin 5,5 prosenttia. Lisäksi ennusteesta puuttuvat kunnille kohdentuvien koronatukien vaikutukset, joista päätetään eduskunnassa myöhemmin kuluvan vuoden aikana.

Tilinpäätösennusteessa vuosikatteen arvioidaan asettuvan 11,2 milj. euroon alittaen alkuperäisen talousarvion noin 16,2 milj. eurolla. Investointien tulorahoitus pohjaa kuvaavan vuosikatteen merkittävä heikentyminen johtaa talousarviossa ennakoitujen lainanottotarpeen nousuun, mikäli kasvava rahoitusvajetta ei kateta kassavaroja supistamalla. Ennusteessa kunnan lainakannan muutoksen arvioidaan, vuosikatteen heikentymisestä huolimatta, asettuvan alkuperäisen talousarvion tasolle 10,2 milj. euroon. Tällöin kunnan lainakanta asettuisi 210 milj. euroon. Tarve lainanoton talousarviomuutokselle arvioidaan kesäkuun tai syyskuun osavuosikatsauksessa, kun ennusteet käyttö- ja investointitaloudesta sekä tulorahoituksesta tarkentuvat.

Investointien ennustetaan tässä vaiheessa alittavan talousarvio noin 1,2 milj. eurolla, koska useampaa hanketta joudutaan siirtämään ainakin loppuvuoteen tilakeskuksen henkilöstövajeesta johtuen.

Kunnan taloudellinen tilanne on erittäin haastava, kun huomioidaan edellisten vuosien merkittävästi alijäämäiset tulokset, kuluvan vuoden tilinpäätösennuste sekä talouden pitkän aikajänteen näkymät. Mikäli kuluvan vuosi toteutuisi ennusteen mukaisesti noin 8,3 milj. euroa alijäämäisenä, laskisi kunnan edellisiltä tilikausilta kertynyt kumulatiivinen ylijäämä alle 30 milj. euroon. Tilikauden 2018 alussa kumulatiivinen ylijäämä oli 65,8 milj. euroa.

Kunnan rahoitus pohjaa on ollut riittämätön käyttötalouden kasvuun ja investointeihin nähden, mikä on vauhdittanut kunnan velkaantumista merkittävästi. Suomi on siirtymässä kohti heikkoa

taloussuhdannevaihetta, kun samaan aikaan kunnan taloudellinen resilienssi, eli iskunkestävyys on heikentynyt. Tulevaisuuden investointipaineet ovat merkittävät ja väestön ikääntymisen synnyttämä palvelutarpeiden kasvu heijastuu sosiaali- ja terveyspalveluihin voimakkaasti.

Kunnan talouden oikaisu tulee vaatimaan jatkossa poikkeuksellisia toimenpiteitä, joiden tulee kohdentua sekä kunnan palvelutuotannon rakenteisiin ja toimintaprosesseihin kuin myös harkinnanvaraisiin palveluihin. Investointitasoa tulee selvästi madaltaa nykyisestä sekä tulo-rahoitus pohjan vahvistamisen tapoja arvioida edelleen. Myös NUUKA-ohjelman mahdollinen päivittämistarve arvioidaan kuluvan vuoden aikana.

Esitettävät talousarviomuutokset käyttötalousosaan

Vuoden 2020 talousarviossa käyttötalous on valtuustoon nähden sitova pääsääntöisesti toimialoittein niin, että sitovuus on toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli netto (toimintakate). Toimialan sisällä voidaan talousarviomuutoksia tehdä toimialajohtajan päätöksellä, kuitenkin niin, ettei valtuuston vahvistama toimialatasoinen toimintakate heikkene.

1. Koronakriisi vaikuttaa kunnan varhaiskasvatuksen maksutuottojen kertymään negatiivisesti, jonka perusteella varhaiskasvatuspalvelujen maksutuottoja esitetään pienennettävän 420 000 euroa. Lisäksi sivistyslautakunta on päättänyt (23.4.2020 § 24) myöntää maksuhyvityksen niille yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien nurmijärveläisten lasten huoltajille, jotka ovat ottaneet lapsensa kotihoitoon poikkeustilan aikana 16.3.-13.5.2020. Tämän perusteella avustusten määrärahaa esitetään lisättävän 116 000 euroa. Lisämäärärahatarpeesta 51 636 euroa saadaan katettua koulutuspalveluista sisäisellä määrärahasiirrolla. Siten talousarviomuutoksina valtuustolle sivistyslautakunta on esittänyt (23.4.2020 § 23) varhaiskasvatuspalveluiden tuloarvion laskemista 420 000 euroa sekä lisämäärärahan myöntämistä avustuksiin 64 364 euroa. Esitettävien talousarviomuutosten vaikutus sivistys- ja hyvinvointipalveluiden toimintakatteeseen on 484 364 euroa.

Esitettävät talousarviomuutokset investointiosaan

Vuoden 2020 talousarvion investointiosassa määrärahojen ja rahoitusosuuksien erotus (nettomääräraha) on sitova valtuustoon nähden hankekohtaisesti. Pääsäännöstä poikkeavat talonrakennushankkeet, joissa tekninen lautakunta voi tehdä talonrakennushankkeiden kesken vähäisiä määrärahasiirtoja, sillä edellytyksellä, että valtuuston päättämät hankkeet toteutetaan talousarvion mukaisessa laajuudessa.

1. Sivistyslautakunta on esittänyt valtuustolle (23.4.2020 § 23) kaluston hankkimista Lepsämän koulun väistötilaan Lintumetsään, Nurmijärven lukion Rajamäen tilan väistötilaan ja Tornitien päiväkodin väistötilaan. Sisäilmaongelmista johtuen vanhaa kalustoa ei voida siirtää uusiin tiloihin. Kivenpuiston kouluun joudutaan hankkimaan lisätila kasvavasta oppilasmäärästä johtuen ja lisätilaan ei ole olemassa kalusteita, jotka sopivat vammaisopetukseen. Tämän perusteella esitetään lisättäväksi sivistys- ja hyvinvointitoimialan investointimäärärahoihin 445 000 euroa.
2. Tekninen lautakunta on esittänyt valtuustolle (23.4.2020 § 27) tehtäväksi talonrakennushankkeisiin taulukossa esitetty määrärahamuutokset yhteensä -840 000 euroa.

Talonrakennushankkeet			
Kohdenro	Kohde	TA 2020	Muutos
TA 2020 + muutos			
18410008	Pitkäaikaissostot muutostyöt	750 000	-500 000
18410899	Prioriteettihankkeiden hankesuunnittelu	800 000	-400 000
Pienet talohankkeet			
18410604	Kiljavan saunojen jätevedet	40 000	-40 000
18410779	Professorintien kiinteistöjen pysäköinti	60 000	-60 000
18410780	Kuntolan korjaukset	65 000	190 000
18410772	Rajakaari korjaukset	65 000	-30 000
		-840 000	

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus:

1. merkitsee Nurmijärven kuntakonsernin osavuosikatsauksen 1.1.-31.3.2020 tiedoksi ja esittää sen edelleen valtuustolle tiedoksi sekä

2. esittää valtuustolle, että vuoden 2020 talousarviota muutetaan lautakuntien esitysten mukaisesti seuraavasti:

2.1 varhaiskasvatuspalveluiden tulosalueen tuloarviota lasketaan 420 000 euroa sekä avustuksiin myönnetään lisämääräraha 64 364 euroa.

2.2 sivistys- ja hyvinvointitoimialan investointimäärärahoihin myönnetään 445 000 euron lisämääräraha väistötilojen kalustohankintoihin.

2.3 talonrakennushankkeiden investointimäärärahoihin toteutetaan teknisen lautakunnan ehdottamat muutokset edellä selostusosan taulukossa kuvatulla tavalla, määrärahamuutosten ollen yhteensä nettona -840 000 euroa.

Valmistelija

talousjohtaja Ville Rajahalme, puh. 040 317 2080

taloussuunnittelupäällikkö Erno Kontio, puh. 040 317 2071

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.

Valtuusto 20.05.2020 § 43
627/02.02.00/2020

Päätös

Esitys hyväksyttiin.